

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/201/2022
Identifikačné číslo spisu:	8114226685
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8114226685.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne S. Z., P. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Fečíľakom, Prešov, Jesenná 8, proti žalovanej LENAD Invest s. r. o., Prešov, Zlatobanská 11613/16, IČO: 44 077 891, zastúpenej splnomocnenkyňou AK - TARABČÁK s.r.o., Prešov, Hlavná 13, IČO: 36 859 109, o zaplatenie 565,40 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 28C/51/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. januára 2022 sp. zn. 20Co/46/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 3. júna 2020 č. k. 28C/51/2015-381 rozhodol tak, že v prevyšujúcej časti žalobu o zaplatenie bezdôvodného obohatenia, keďže žalovaná užíva pozemky, ktoré sú vo vlastníctve žalobkyne, týkajúcu sa uplatneného nároku vzťahujúcemu sa na obdobie užívania od 1. októbra 2014 do 29. decembra 2014 zamietol (výrok I.), súčasne uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania z priznanej sumy 1.088,95 eura, a to vo výške 5,05 % ročne zo sumy 390,45 eura od 30. decembra 2014 do zaplatenia, vo výške 5% ročne zo sumy 463 eur od 27. decembra 2016 do zaplatenia a vo výške 5 % ročne zo sumy 235,5 eura od 21. septembra 2017 do zaplatenia (výrok II.). O trovách predmetného konania rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok III.).

1.1. Na základe doplneného dokazovania mal súd prvej inštancie za to, že i námietka žalovanej ohľadom premlčania nároku žalobkyne za obdobie od 1. októbra 2014 do 22. januára 2015 bola vznesená včas a relevantným spôsobom a tým boli splnené predpoklady na jej vyhovie s poukazom na § 107 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), preto žalobu aj v tejto časti zamietol a určil nárok žalobkyne na zaplatenie úrokov

z omeškania za obdobie bližšie špecifikované vo výroku II. uvedeného rozhodnutia.

1.2. V odôvodnení rozsudku predovšetkým uviedol, že po potvrdzujúcom rozsudku Krajského súdu v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) z 29. októbra 2019 č. k. 20Co/141/2018-329 sa už nezaoberal meritom veci súvisiacim s užívaním nehnuteľností žalobkyne príslušných k nehnuteľnosti žalovanej, ale len tou časťou rozsudku, ktorou bol v spojení s doplniacim rozsudkom zo 14. júla 2020 č. k. 28C/51/2015-408 rozsudok zrušený a týkal sa nároku na plnenie za obdobie od 1. októbra 2014 do 22. januára 2015 vo výške 72,55 eur, voči ktorému žalovaná uplatnila námietku premlčania. Prvoinštančný súd spochybnil tvrdenie žalobkyne, že námietka premlčania sa vzťahuje na úroky z omeškania, nakoľko zo stanoviska žalovaného k rozšíreniu žaloby, podaného 30. novembra 2017 jasne vyplýva, že námietka bola vznesená k istine samotnej vzťahujúcej sa k obdobiu od 1. októbra 2014 do 29. decembra 2014. Zdôraznil, že bolo nevyhnutné prihliadnuť na námietku premlčania vznesenú v súlade so zákonnými ustanoveniami, keďže návrh na pripustenie zmeny žaloby bol súdu prvej inštancie doručený 29. decembra 2016 s tým, že žalobkyňa si až v tomto návrhu uplatnila nárok aj za namietané obdobie od 1. októbra 2014, pričom súd prvej inštancie rozhodol o pripustení zmeny žalobného návrhu uznesením z 12. októbra 2017 č. k. 28C/51/2015-199. Preto je nepochybné, že ak žalovaná podala námietku vzťahujúcu sa práve na obdobie predstavujúce dva roky pred podaním zmeny žalobného návrhu, len do dátumu jej podania (29. decembra 2016) dva roky spätne, t. j. do 29. decembra 2014 od uplatnenia nároku od 1. októbra 2014, možno považovať túto námietku za relevantnú.

1.3. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) tak, že poukazujúc na úspech žalobkyne, ktorý predstavoval 37 % a neúspech 63 %, ako aj na skutočnosť, že výška nájmu bola stanovená znaleckými posudkami a úvahou súdu, bolo potrebné pristúpiť k aplikácii predmetného ustanovenia a pomerom úspechov veci jednotlivých strán určiť, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

2. Na odvolanie žalobkyne odvolací súd rozsudkom z 27. januára 2022 č. k. 20Co/46/2020-440 potvrdil vo výroku I. napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie (výrok I.), zároveň ho zmenil v prevyšujúcej časti s výnimkou výroku II. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni 16,74 eura s 5,05 % úrokom z omeškania počítaným od 30.12.2014 do zaplatenia (výrok II.) a o trovách konania rozhodol tak, že žalovaná je povinná nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100% (výrok III.).

2.1. Odvolací súd uviedol, že preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce podľa zásad upravených v § 379 a nasl. CSP a dospel k záveru, že súd prvej inštancie z vykonaných dôkazov vyvodil nesprávne závery s výnimkou výroku I. a odvolaním nenapadnutého výroku II., a z toho dôvodu neboli splnené podmienky na potvrdenie napadnutého rozsudku vo výroku III. a IV. podľa § 387 CSP ani na jeho zrušenie podľa § 389 CSP.

2.2. Vo vzťahu k namietanému premlčaniu nároku za obdobie od 1. októbra 2014 do 29. decembra 2014 poukázal, že z obsahu súdneho spisu je nepochybné, že žalobkyňa náhradu za užívanie pozemkov v tomto rozsahu požadovala za 2 roky spätne od podania návrhu na pripustenie zmeny žaloby, t. j. od 29. decembra 2016, preto je zrejmé, že k oslabeniu práva žalobkyne došlo namietaním premlčania žalovanou v zmysle § 100 ods. 1 OZ, čo spôsobilo nemožnosť priznania jej práva na náhradu za žalované obdobie.

2.3. V súvislosti s uplatneným nárokom v časti zaplatenia náhrady za užívanie pozemkov v období od 30. decembra 2014 do 22. januára 2015 odvolací súd zdôraznil, že tento nárok je potrebné považovať za uplatnený riadne a včas, nakoľko voči nemu námietka žalovanej nebola dôvodne vznesená. Pri určení výšky náhrady za užívanie pozemkov v tejto časti, odvolací súd považoval za opodstatnené postupom v zmysle § 388 CSP zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie z dôvodu splnenia podmienok pre priznanie nároku za obdobie od 1. októbra 2014 do 22. januára 2015 predstavujúceho sumu 16,74 eura.

2.4. Odvolací súd pri rozhodovaní o trovách konania priznal žalobkyni z dôvodov uvedených v § 255 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov celkového konania v rozsahu 100%, vypočítanej len zo súčtu prísudku priznanej súdom prvej inštancie a odvolacím súdom. Mal za to, že žalobkyňa s poukazom na bezdôvodné obohatenie zo strany žalovanej, nemožno považovať za procesne neúspešnú za stavu, keď je bola priznaná hoci len časť uplatneného nároku, a nemá naň vplyv ani neúspech žalobkyne v nepatrnej časti predstavujúci úspešné vznesenie námietky premlčania žalovanou. Navyše odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že „na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová právna úprava neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, 2 a 3 OSP), ale len dve (§ 255 ods. 1, 2 CSP). Na prvom

mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku v zmysle Nálezu Ústavného súdu SR z 15.04.2020, sp.zn. II. ÚS 399/19, ktorého analytická veta znie: „Aj napriek tomu, že nepatrný úspech už Civilný sporový poriadok nepozná (a preto pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov sa podľa Civilného sporového poriadku zohľadňuje každý neúspech), ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne, ako podľa doterajšej úpravy.“.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, výlučne čo do výroku o náhradovej povinnosti podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolateľka v podstatnom uviedla, že odvolací súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 255 CSP, keď z hľadiska procesného výsledku založeného iba na čiastočnom úspechu žalobkyne, priznal žalobkyni náhradu trov konania v plnom rozsahu bez ohľadu na jej celkovú neúspešnosť v štádiu konania po rozšírení žaloby z 21. septembra 2017 podľa znaleckého posudku č. 19/2017 na sumu 3.088,86 eur napriek tomu, že došlo k priznaniu nároku len vo výške určenej žalovanou predloženými znaleckými posudkami č. 4/2011, 119/2011. V danom prípade tiež spochybnil aplikáciu nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 399/2019 odvolacím súdom a poukázal na to, že samotný procesný úspech v konaní nemožno hodnotiť formalisticky iba podľa toho, že v základe nároku je žalobkyňa úspešná, ale je nevyhnutné prihliadnuť i na ďalšie skutočnosti súvisiace s priebehom konania, predmetom, druhom uplatneného nároku ako aj na okolnosti, za ktorých došlo ustáleniu výšky takto uplatneného nároku.

4. Žalobkyňa sa vo vyjadrení k dovolaniu nestotožnila s argumentáciou žalovanej a navrhla, aby odvolací súd podané dovolanie zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP). Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania neplní úlohy prvostupňového či odvolacieho súdu ako tretej inštancie prebiehajúceho súdneho sporu. Úloha dovolacieho súdu spočíva v náprave najzávažnejších procesných pochybení resp. v riešení otázok zásadného právneho významu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej

správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

10.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolaateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovanej, že v konaní došlo k nej tvrdeným vadám zmätočnosti.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11.1. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 125/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

12. Dovolaateľka zmätočnosťnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP videla v tom, že odvolací súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 CSP, v rámci ktorého aj s poukazom na zásadu rovnosti strán vyjadrenú v článku 6 CSP nezohľadnil pri uplatňovaní osobitného režimu úspechu v konaní a s ním súvisiacich nárokov na náhradu trov konania v prípadoch, keď výška plnenia závisí od

znaleckého posudku alebo úvahy súdu aj úspešné bránenie žalovanej doložením znaleckých posudkov, preukazujúcich neoprávnenú výšku uplatneného nároku žalobkyne, kde zásada úspechu premietnutá v napadnutom ustanovení musí byť za danej situácie v prospech žalovanej, keďže preukázala, že čiastočnú nedôvodnosť takto uplatneného nároku. Vo vzťahu k danej dovolacej námietke žalovanej najvyšší súd musí konštatovať, že namietaným spôsobom rozhodnutia odvolacím súdom nedošlo k znemožneniu dovolateľke ako strane sporu realizovať jej procesné oprávnenia a aktívne sa zúčastňovať na konaní (pozri body 11. až 11.2.).

13. Vychádzajúc z jadra dovolacej argumentácie žalovanej, podľa dovolacieho súdu žalovaná cez zmätočnosťnú vadu namieta nesprávne právne posúdenie nižších súdov, čo je vylúčené (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018) a čo by malo byť zrejme i právnomu zástupcovi žalovanej ako osobe znalej práva. V danej súvislosti dovolací súd pripomína, že právnou otázkou riešenou odvolacím súdom sa rozumie nielen otázka hmotnoprávna odvíjajúca sa od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ale i procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení, čo je v danom prípade. Aj podľa názoru ústavného súdu nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (I. ÚS 61/2019).

14. Pre úplnosť najvyšší súd poznamenáva, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať ani to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Z odôvodnenia napadnutej časti rozhodnutia odvolacieho súdu je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností vychádzal, akými úvahami sa riadil a aké závery zaujal k právnomu posúdeniu danej veci (bod 2.4.). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

15. Z uvedeného tak vyplýva, že zo strany odvolacieho súdu namietaným spôsobom rozhodnutia nedošlo na strane žalovanej k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto táto dovolacia námietka nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Dovolací súd preto dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

17. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalobkyne voči žalovanej na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.